

Załącznik do Uchwały Nr

L. 351/2022

Rady Miejskiej w Stawiszynie
z dnia *22* grudnia 2022

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2023 - 2027
dla Gminy i Miasta Stawiszyn

Stawiszyn, 2022r.

I. Wstęp

Rodzina to mała grupa społeczna, stanowiąca załążek szerszej społeczności. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielenie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Ważną rolę w rodzinie odgrywają relacje panujące pomiędzy jej członkami, które winny być oparte na miłości i zrozumieniu. Niestety nie zawsze tak jest, czasem relacje te ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc w rodzinie rodzi szkodliwe konsekwencje, jest źródłem lęku, bólu i poczucia bezsilności. Żaden człowiek nie powinien być narażony na przemoc w rodzinie, która ma swój szczególny wymiar, ponieważ to rodzina powinna, swym członkom, gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, system norm i wartości. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Zjawisko przemocy dotyczące społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Celem programu jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie.

Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy w rodzinie, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy w rodzinie określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn. Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie systemu współpracy

wszystkich instytucji, służb i punktów funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn, w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegały monitoringowi, ewaluacji, a w miarę możliwości wprowadzone będą korekty, nowe rozwiązania wynikające z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program, dzięki czemu będzie on odpowiadał na bieżące potrzeby mieszkańców naszej gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy

1. Pojęcie przemocy w rodzinie.

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy nam się ona najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia. Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Mimo, że w relacjach międzyludzkich obecna była od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które w konsekwencji prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. Zgodnie z treścią art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021,poz.1249 ze zm.) **przemoc w rodzinie** to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, w także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć także z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej.

Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub psychicznego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności.

Perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenia słabszego co jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców

i motywować świadków do pomagania.

Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca naszą uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwoleniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu.

Z perspektywy społecznej widać czynniki zawarte w obyczajach o postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

2. Rodzaje i typy przemocy.

Wyróżnia się następujące formy:

Przemoc fizyczna – różne formy użycia siły: bicie (w tym przedmiotami), popychanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie i duszenie, szarpanie, wykręcanie rąk, przypalanie, polewanie substancjami, stosowanie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.

Przemoc psychiczna - zastraszanie, szydzenie, przekleństwa, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, izolacja społeczna poprzez kontrolowanie i zabranianie kontaktów z innymi, wymuszanie posłuszeństwa, wyzywanie, poniżanie i upokarzanie, zawstydzenie, zagrożenie, itp.

Przemoc seksualna – wymuszenie zachowań o charakterze seksualnym, poniżające obmacywanie, obłapywanie, zmuszanie do oglądania filmów pornograficznych, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, itp.

Przemoc ekonomiczna – odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie potrzeb materialnych, niedostarczanie środków finansowych na utrzymanie, uniemożliwienie podjęcia pracy, itp.

Przemoc zaniedbania – narażenie na utratę życia lub zdrowia, pozostawienie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, itp.

3. Fazy cyklu przemocy.

Aby móc lepiej zrozumieć dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc, a ofiarą. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonej, zauważalnej prawidłowości. Istnienie tych cykli pozwala także lepiej wyjaśnić proces wiktylizacji (stawiania się ofiarą, traktowania siebie jako ofiary) osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- Faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych,
- Faza ostrej, gwałtownej przemocy – to druga faza, w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji: agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji),
- Faza „miodowego miesiąca” – to trzecia faza w czasie, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak jak gdyby przemoc nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie jakie niesie za sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie ona się powtarzać dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej.

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość. Stereotypy o mity czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do okrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia.

5. Czynniki sprzyjające przemocy w rodzinie.

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotnej rangi. Próba rozwiązania tego problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, jednakże pierwszym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie czynników, które jemu sprzyjają.

Normy społeczne i kulturowe – na przestrzeni wieków istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, co w wielu środowiskach znajduje odzwierciedlenie w obyczajach i przekonaniach związanych z rolą mężczyzn w rodzinie („pan i władca”), a także społecznej akceptacji stosowania kar cielesnych. Związane jest to z wciąż funkcjonującym stereotypami dotyczącymi zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz roli w społeczeństwie.

Alkohol i narkotyki – wiele osób stosujących przemoc w rodzinie w chwili popełnienia czynów przemocowych jest pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji, wyzwalają skrywane emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom. Należy jednak stanowczo podkreślić, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez osobę stosującą przemoc nie jest w żadnym elemencie czynnikiem zwalniającym z odpowiedzialności za swoje czyny, aczkolwiek osoby te często starają się usprawiedliwić swoje zachowanie faktem bycia nietrzeźwym. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne.

Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia - dzieci wychowujące się w rodzinach, w których jest stosowana przemoc często przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub osobami doświadczającymi przemocy. Wynika to z faktu, że uczą się od dzieciństwa, iż najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem na rozwiązywanie konfliktów jest przemoc, poprzez co będąc dorosłymi zwyczajnie nie umieją odnaleźć się w trudnej dla nich sytuacji i reagują zgodnie z wyuczonym w dzieciństwie wzorcem. Podkreślić należy, iż nie każda osoba doświadczająca przemocy w dzieciństwie lub będąca wówczas świadkiem przemocy, będzie sama w przyszłości stosować przemoc, niemniej jednak prawdopodobieństwo w tym wypadku jest zdecydowanie wyższe niż u osoby pochodzącej z rodziny, w której przemoc nie występowała.

6. Skutki przemocy w rodzinie.

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich jak doświadczeń, cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale także bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- poważne obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (bóle głowy, żołądka, pleców),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój),
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki w domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, narkotyków, itp.).

Spoleczne konsekwencje doświadczenia przemocy:

- przemoc w rodzinie jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie za sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielenia ich w dorosłym życiu,
- niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

7. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2023 – 2027 został opracowany i będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021r., poz. 1249),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz.1119 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz.447 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245)

8. Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy.

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Jest stosowana w obszarach planowania. W przypadku Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu polityki społecznej oraz szans i zagrożeń jakie przed nimi stoją.

Czynniki wewnętrzne

Mocne strony:

- Zjawisko przemocy - problem monitorowany przez Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Współpraca z instytucjami zajmującymi się zjawiskiem przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświata, kuratorzy, służba zdrowia itp.,

- Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemem przemocy oraz uzależnień dostępu do specjalistycznego wsparcia;
- Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodzin.

Słabe strony:

- Brak narzędzia wykonawczego wobec sprawców przemocy zobowiązującego do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych;
- Zbyt małe zaangażowanie przedstawicieli niektórych instytucji zobowiązanych do realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doznających przemocy;
- brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych.

Czynniki zewnętrzne

Szanse:

- możliwość wykorzystania istniejących przepisów prawa pozwalających na skuteczniejszą izolację sprawców od ofiar przemocy w rodzinie;
- zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie;
- wzrost kompetencji pracowników służb i instytucji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- rosnąca świadomość społeczna dotycząca problemu uzależnienia i współuzależnienia oraz zmiana postaw społecznych.

Zagrożenia:

- brak konsekwentnych działań w stosunku do sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc;
- zbyt niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, najczęściej kara w zawieszeniu;
- niski poziom zaufania do instytucji pomagających i niechęć do współpracy ze strony rodzin;
- słaba kondycja ekonomiczna rodzin.

III. **Diagnoza lokalna i analiza danych.**

1. Charakterystyka gminy.

Gmina i Miasto Stawiszyn zajmuje powierzchnię 78 m², na której mieszka 6.900 ludności, z czego 3.555 kobiet, 3.345 mężczyzn (stan na dzień 14 listopada 2022r.).

2. Analiza zjawiska przemocy

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie doszło do wielu zmian, w szczególności legislacyjnych, które w znaczący sposób wpłynęły na modernizację działań ukierunkowanych na zatrzymanie przemocy domowej. Ostatnią istotną zmianą, która zapewnia bezpieczeństwo osobom doznającym przemocy jest możliwość żądania, aby sąd właściwy według przepisów z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, zobowiązał członka rodziny stosującego przemoc do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Postanowienie o zobowiązaniu osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazaniu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia będzie skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia. Istotną zmianą jest to, że osoba stosująca przemoc musi niezwłocznie opuścić mieszkanie. Zmiany te znaczący sposób powinny przełożyć się na zmniejszenie zjawiska przemocy domowej ponieważ osoby stosujące przemoc będą musiały opuścić mieszkanie, a nie osoba doznająca przemocy jak w większości przypadków bywało.

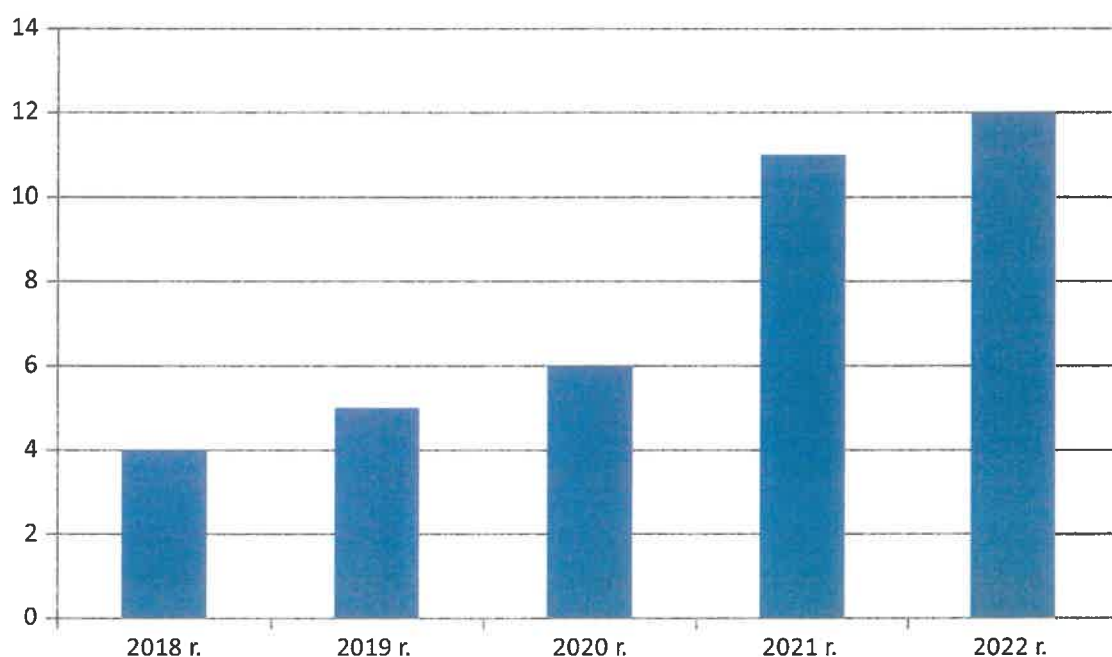
3. Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie i Mieście Stawiszyn.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyka najbardziej intymnej strefy życia człowieka. Ogólne szacowanie skali przemocy w rodzinie obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiar od sprawcy.

Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie jak również osób stosujących przemoc. Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące Gminę i Miasto Stawiszyn. Przemoc w rodzinie często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie została przeprowadzona w oparciu

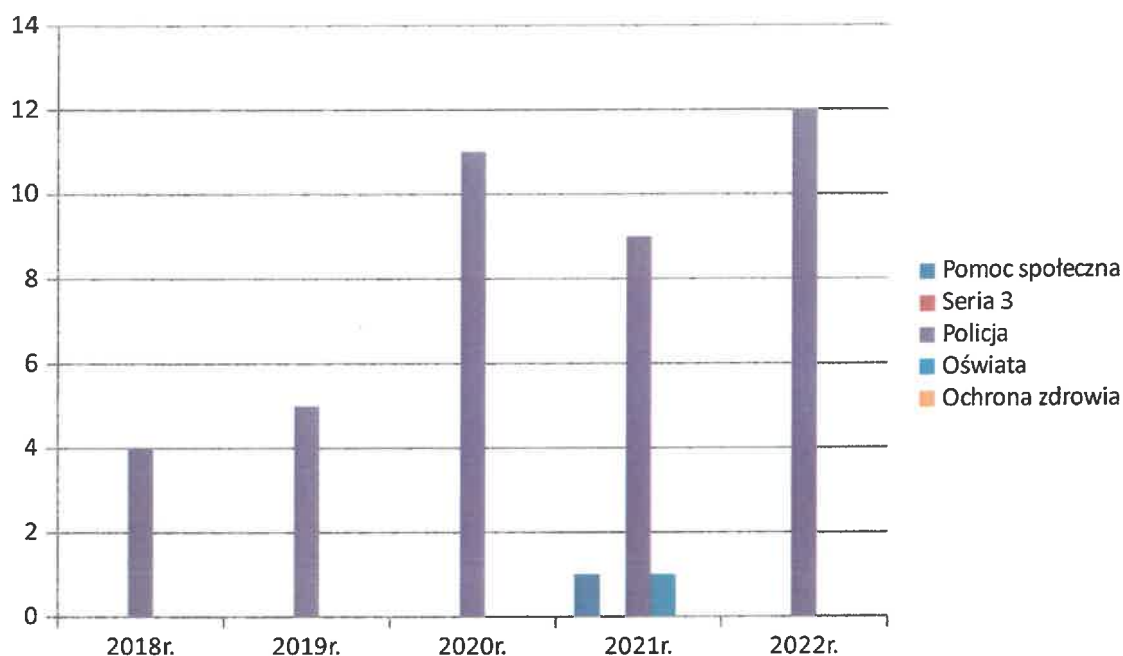
o posiadane statystyki i dane. Oszacowanie zjawiska przemocy możliwe jest między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty”.

W latach 2018 – 2022 zostało wszczętych łącznie 38 procedur „Niebieskie Karty”, z czego najwięcej - 12 w roku 2022 (stan na dzień 16 listopada 2022r.) Zestawienie danych w formie wykresu jasno obrazuje, iż co roku zwiększa się ilość rodzin, które są objęte procedurą „Niebieskie Karty”.

Wykres 1. Ogólna liczba wszczętych procedur „ Niebieskie Karty” w Gminie i Mieście Stawiszyn w latach 2018- 2022.

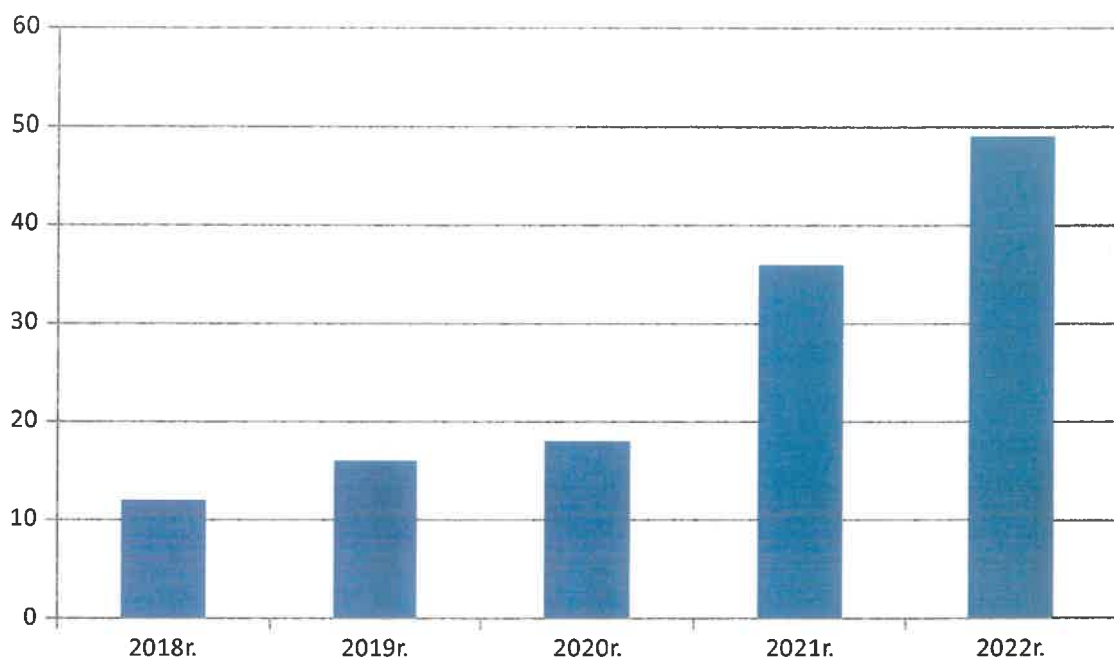
Najczęściej procedura jest wszczynana przez funkcjonariuszy Policji przybywających na interwencję (43), w następnej kolejności przez pracowników pomocy społecznej (1), oświatę (1), Ochrona zdrowia i Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wszczęła żadnej procedury „ Niebieskie Karty”. Poniżej przedstawiamy zestawienie wszczęcia procedury „ Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2018 – 2022.

Wykres 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2018 – 2022.

W analizowanym okresie tj. 2018 – 2022 odbyło się 12 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. W tym samym okresie odbyło się 131 grup roboczych.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest koordynowanie działań instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności diagnozowanie problemu przemocy, podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą, inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą oraz rozpowszechnianie informacji udzielania pomocy. Zadaniem Zespołu jest również inicjowanie działań w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie. Członkami Zespołu są przedstawiciele: pomocy społecznej, policji, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi. W skład Zespołu mogą też wchodzić prokuratorzy. Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze mające na celu podejmowanie konkretnych działań w stosunku do rodziny dotkniętej przemocą. W skład grupy roboczej wchodzi przedstawiciele służb i instytucji posiadających kompetencje do pracy przy rozwiązywaniu często bardzo trudnych problemów konkretnej rodziny. Skład grupy jest dobierany zawsze w zależności od potrzeb rodziny (np. rejonowy pracownik socjalny, dzielnicowy, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pedagog szkolny).

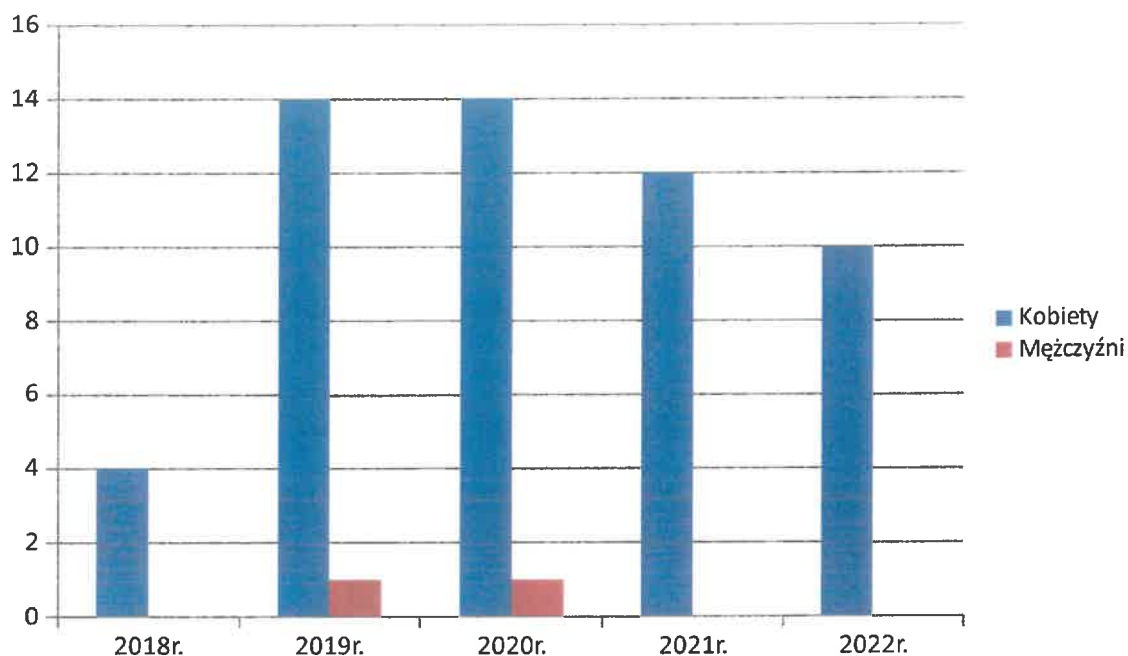

Wykres 3. Liczba posiedzeń grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018 – 2022.

Grupą najczęściej doświadczającą przemocy na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn są kobiety – 58 przypadków. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc psychiczna oraz fizyczna, rzadziej przemoc ekonomiczna czy zaniedbanie.

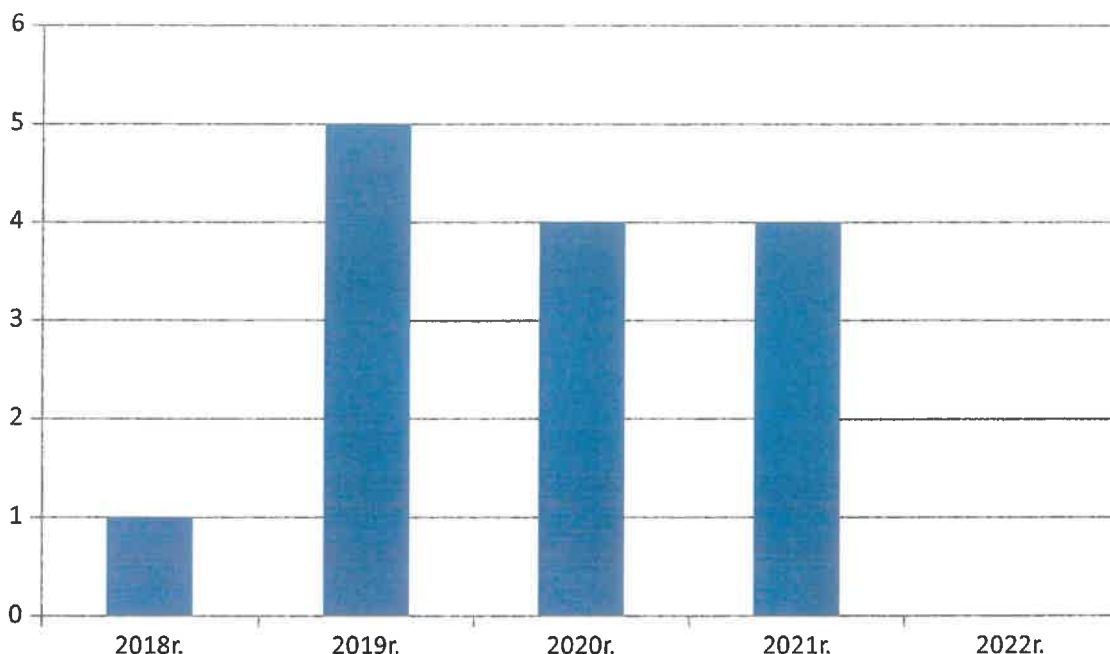
Zjawisko przemocy wobec mężczyzn zostało określone w 2 przypadku, z czego jedynymi formami przemocy była przemoc fizyczna i psychiczna oraz rzadziej zaniedbanie.

Przemoc wobec dzieci nie została ujawniona. Należy zwrócić uwagę, że dzieci z rodzin gdzie dochodzi do przemocy nie są wskazywane jako bezpośrednie jej ofiary ale pośrednio narażone są na przemoc i udział w demoralizujących sytuacjach.

Wykres 4. Struktura osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2018 – 2022.

Na terenie gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2018 – 2022 zdiagnozowano problem przemocy wobec seniorów, głównie w formie przemocy fizycznej, psychicznej oraz zaniedbania. Najwięcej przypadków przemocy stosowanej na osobach starszych zanotowano w roku 2019 r.

Wykres 5. Przemoc wobec osób starszych w latach 2018 – 2022.

W Gminie Stawiszyn osobami najczęściej stosującymi przemoc są mężczyźni łącznie 42 os. Według danych zebranych na podstawie procedury „Niebieskie Karty” mężczyźni najczęściej stosowali przemoc wobec swoich żon oraz rodziców.

Największa liczba osób wskazanych jako sprawcy przemocy w rodzinie w latach 2018 – 2022 borykała się z problemem nadużywania alkoholu. Mniej osób zmagalo się z zaburzeniami psychiatrycznymi oraz nadużywaniem innych środków psychoaktywnych.

4. Wnioski dotyczące diagnozy problemu przemocy w rodzinie.

Jeśli chodzi o działania podjęte wobec sprawców przemocy w rodzinie w Gminie i Mieście Stawiszyn w większości przypadków sprawa przemocy została zgłoszona dzielnicowemu lub innemu funkcjonariuszowi Policji, pracownikowi Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiszynie oraz została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”. Ponadto sprawcy przemocy kierowani byli do Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego dla Osób/Rodzin z Problemami Uzależnień w Stawiszynie lub w Zbiersku. Kierowano również wnioski do Prokuratury Rejonowej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Były także podejmowane inne działania, takie jak rozmowy wspierające/korygujące.

Wśród działań podejmowanych na rzecz ofiar przemocy w rodzinie głównym było wsparcie psychologiczne oferowane przez MGOPS w Stawiszynie. Do innych działań należały: wsparcie specjalisty terapii uzależnień, pomoc prawna, pomoc pedagoga

szkolnego, socjoterapia oraz wypoczynek letni dla dzieci z terenu naszej gminy z programem profilaktycznym.

Podsumowując, w Gminie i Mieście Stawiszyn dominującą formą przemocy jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, ofiarami przemocy najczęściej są kobiety. Wobec ofiar przemocy najczęstszą formą udzielanej pomocy było kierowanie do psychologa oraz do udziału w spotkaniach w ramach grup wsparcia osób współzależniowych.

Najczęściej sprawcami przemocy byli mężczyźni, którzy posiadają problem z nadużywaniem alkoholu i którzy swoją agresję kierowali wobec żon.

IV. Założenia Programu.

Cel główny:

Tworzenie warunków do skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- 1) Poszerzenie świadomości, wiedzy i wrażliwości społecznej w zakresie przemocy w rodzinie;
- 2) Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- 3) Zapewnienie wieloaspektowej ochrony i pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) Sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy;
- 5) Podnoszenie oraz doskonalenie poziomu kompetencji zawodowych i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizowanie poniżej wskazanych celów szczegółowych:

- **Wsparcie rodzin, w których diagnozowana jest przemoc** – sposoby realizacji celu:
- prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których diagnozowana jest przemoc;
 - udzielenie pomocy rzeczowej i finansowanej przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie rodzinom dotkniętym przemocą;
 - prowadzenie edukacji wśród ofiar przemocy w rodzinie w zakresie przysługujących im praw;
 - oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec sprawców przemocy w rodzinie;
 - podejmowanie działań w celu zapewnienia pomocy, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia.

➤ **Pogłębianie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie** – sposoby realizacji celu:

- podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie poprzez przygotowanie materiałów informacyjnych tj. ulotki, plakaty, broszury i umieszczanie ich w miejscach ogólnie dostępnych;
- współuczestnictwo w kampaniach i programach społecznych dotyczących przemocy w rodzinie;
- prowadzenie wśród młodzieży i dzieci z terenu gminy Stawiszyn profilaktyki agresji i przemocy m. in. poprzez organizowanie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach.

➤ **Poprawa skuteczności podejmowanych działań przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie gminy Stawiszyn** – sposoby realizacji celu:

- zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Stawiszyn poprzez wypracowanie aktywnej, stałej współpracy placówek oświatowych, służby zdrowia, gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, kuratorów sądowych oraz zespołu interdyscyplinarnego;
- kontynuowanie wizyt przez pracowników socjalnych, przedstawicieli policji i kuratorów sądowych w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą;
- diagnozowanie, monitorowanie i reagowanie na niepokojące sytuacje mogące świadczyć o występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie;

Przewidywane efekty realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2027 związane są z realizowaniem ustawowych zapisów, którego celem jest minimalizowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz jej skutków. Program ten zakłada konieczność podejmowania aktywnych i kompleksowych działań skupionych w równiej mierze na przeciwdziałaniu przemocy, ochronie ofiar przemocy, jak i oddziaływaniach na osoby, które przyjmują postawy agresywne i wykazują zachowania przemocowe. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2027 stanowi kontynuację programu realizowanego w latach 2018 – 2022.

V. Realizatorzy Programu.

Przedstawiony Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2023 – 2027 obejmuje Gminę Stawiszyn, na terenie której działają:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Placówki Opieki Zdrowotnej;
- Placówki Oświatowe;
- Komisariat Policji w Stawiszynie;
- Świetlice środowiskowe oraz grupy socjoterapeutyczne w Stawiszynie i w Zbiersku;
- Punkty Konsultacyjno – Informacyjny dla Rodzin/Osób z Problemami Uzależnień w Stawiszynie i w Zbiersku;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Stawiszynie.

VI. Przewidywane efekty realizacji Programu.

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom / rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

1. Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
2. Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
3. Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą;
4. Podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

VII. Finansowanie Programu.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie są środki finansowane z budżetu gminy. Zadania ujęte w Programie mogą być także sfinansowane z innych pozyskanych źródeł.

VIII. Ewaluacja i monitoring.

Monitorowanie Programu będzie prowadził Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Stawiszynie, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w jego realizacji. Wskaźniki osiągnięcia celów będą mierzone systematycznie w okresach rocznych. Zespół Interdyscyplinarny

w Stawiszynie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu.

Opracowanie:
Zespół Interdyscyplinarny
ds. Przeciwdziałania Przemocy
w Stawiszynie

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ W STAWISZYŃNIE
Barbara Włodarczyk